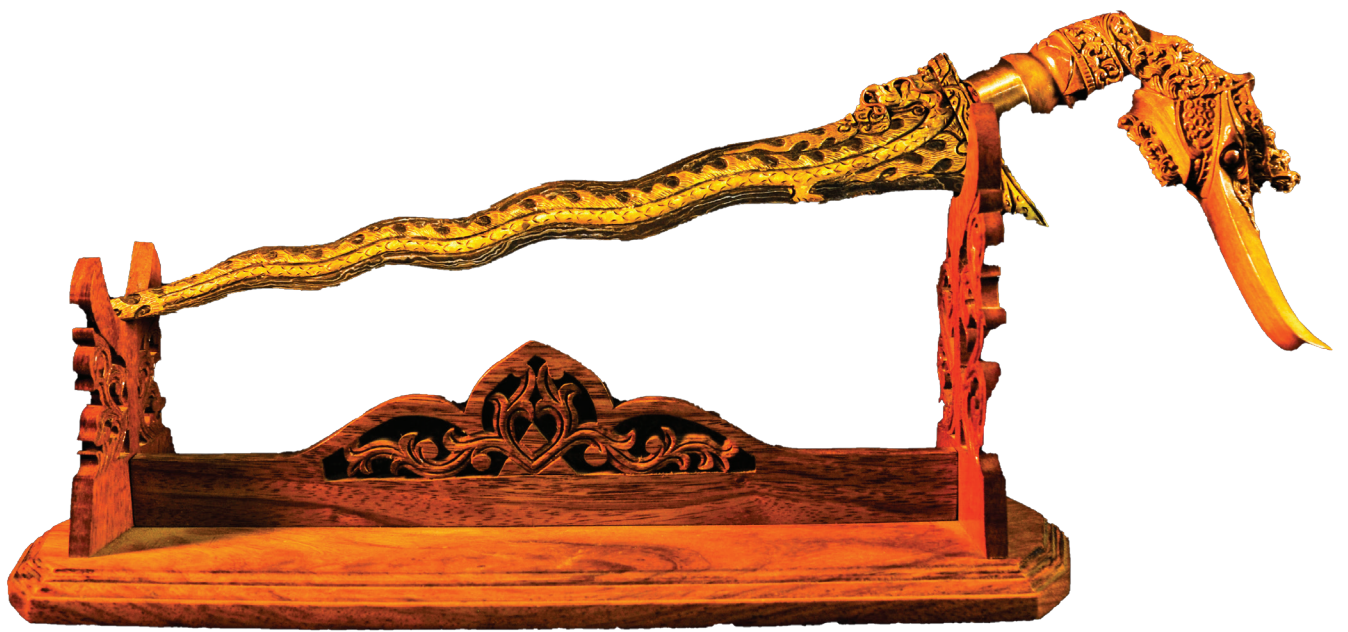

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ
ระหว่างประเทศ
(องค์การมหาชน)

หัตถกรรม
ที่ใกล้
สูญหาย
Forgotten
Heritage

กริชรามันห์

ศาสตราวุธในวัฒนธรรมมลายูที่ใกล้สูญหาย

“กริช” เป็นศาสตราวุธชนิดหนึ่งของชายชาวมลายู ถือเป็นอาวุธประจำกายที่สำคัญ เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชายชาตรี ฐานะทางสังคม ยศถาบรรดาศักดิ์ของผู้เป็นเจ้าของ โดยมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ของประเทศไทย กริชมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ กริชแบบกลุ่มบาหลี่ กริชแบบชวา กริชแบบคาบสมุทรมณฑลเหนือ กริชแบบบูทิส กริชแบบสุมาตรา กริชแบบปัตตานี กริชแบบซุนดาหรือซุนดิง และกริชแบบสกุลช่างสงขลา

สำหรับ “กริชรามันห์” จัดอยู่ในกริชสกุลช่างปัตตานีซึ่งเป็นหนึ่งในสองของสกุลของช่างปัตตานี ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน เรียกว่า กริชตะยง หรือ กริชจ่อแตง

“กริชรามันห์” ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีต้นกำเนิดเมื่อ 200-300 ปีก่อน โดยเจ้าเมืองรามันประสงค์ให้มีกริชเป็นอาวุธคู่บ้านคู่เมือง จึงได้เชิญช่างทำกริชจากอินโดนีเซียมาทำกริชที่เมืองรามัน มีชื่อว่า ปาแนซาระห์ มาสร้างกริชที่มีเอกลักษณ์ประจำตัวขึ้น หลังจากนั้นมากกริชรูปแบบนี้จึงเรียกต่อกันมาว่า กริชปาแนซาระห์ ตามชื่อของช่างผู้ทำกริชนั่นเองและสืบทอดภูมิปัญญามาจนปัจจุบัน

คุณค่า ความสำคัญ ทางวัฒนธรรมของงานกริชรามันห์

“กริช” คือ อาวุธประเภทมีดชนิดหนึ่ง ถือเป็นศาสตราวุธประจำกายที่บ่งบอกถึงความเป็นชายชาติวีรฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ยศถาบรรดาศักดิ์ของผู้ถือครอง ในอดีตนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย กริชมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับช่างฝีมือและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ได้สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ เช่น กริชกลุ่มบาหลีและมดูรา กริชแบบชวา กริชแบบคาบสมุทราตะวันออก กริชแบบบูนีส กริชแบบสุมาตรา กริชแบบปัตตานี กริชแบบซุนดาหรือซุนตัง และกริชแบบสกุลช่างสงขลา

“กริชรามันห์” จัดอยู่ในกริชสกุลช่างปัตตานีซึ่งเป็นหนึ่งในสองของสกุลช่างปัตตานีที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน เรียกว่า กริชตะยง(กริชจ่อเต็ง) หรือกริชหัวนกฟักะ เป็นกริชในสายตระกูลของท่านไชยราชะห์ที่มีฝีมือได้รับการยอมรับจากผู้นิยมกริชทั่วโลก รูปลักษณ์ของกริชจะมีความโดดเด่นที่จุกยาวแหลมคล้ายปากนกฟักะ เป็นนกในวรรณคดีท้องถิ่นภาคใต้ที่มีความหมายว่า “ผู้คุ้มครอง” แท้จริงแล้วช่างฝีมือจะสลักหัวกริชให้เป็นตัวอักษรว่า ยิง หรือตัวหนึ่งของชาวชวาที่เคยเข้ามามีอิทธิพลในศิลปกรรมท้องถิ่นของเมืองปัตตานีในอดีต

ความสำคัญของการใช้งานกริชรามันห์ในอดีต จะสอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของชาวมันห์ในทุกเหตุการณ์สำคัญ ๆ อันเกิดจากอิทธิพลทางความเชื่อที่ได้รับจากศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ที่มีความเชื่อว่ากริชทุกเล่มล้วนมีเทพและสิ่งศักดิ์สิทธิ์สถิตอยู่ กริชจึงถูกใช้ในการสถาปนาเจ้าเมืองให้เป็นสมมติเทพ

กริชไม่ได้เป็นเพียงแค่อาวุธทั่วไป แต่ยังเป็นอาวุธประจำกายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เล่ากันว่ากริชทุกเล่มจะมีจิตวิญญาณประจำกริช ดังนั้นกระบวนการทำกริชจะต้องทำโดยผู้สั่งทำได้ประสานจิตภาวนาหรืออำนาจจิตเข้าด้วยกัน และเริ่มทำในฤกษ์มงคลยามใดยามหนึ่ง และเสร็จด้วยฤกษ์มงคลยามใดยามหนึ่งที่ชัดเจน ตามความเชื่อของแต่ละคนในสมัยโบราณ คนที่ใช้กริชจะมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่า เมื่อใดที่ชักใบกริชออกมาแล้ว จำเป็นต้องแทงคู่ต่อสู้ทันที หรือหากผู้ใดมีเรื่องราวขัดแย้งและประสงค์จะต่อสู้กันตามแบบลูกผู้ชาย คู่กรณีทั้งสองคนจะต้องไปแจ้งความจ้างที่สำนักเลขาเจ้าเมือง จากนั้นเจ้าหน้าที่สำนักเลขาจะนำตัวทั้งสองไปยังลานประลอง ซึ่งจุดเป็นหลุมกว้างประมาณ 2 วา ลึกประมาณ 1.50 เมตร โดยที่ทั้งคู่ต้องประกาศต่อหน้าชุมชนว่าจะไม่มีการล้างแค้นของสองครอบครัว ก่อนจะเริ่มลงมือต่อสู้กันด้วยกริช

อีกทั้งกริชรามันห์สายตระกูลช่างบันไดซาระห์ยังได้รับความนิยมสูงสุดในบรรดากริชทุกสกุลช่างจากคำร่ำลือถึงรูปลักษณ์ที่สวยงาม ประกอบกับคุณภาพและความแข็งแกร่งของใบมีดที่ต่างจากการทำกริชแหล่งอื่น ๆ ทำให้กริชสายตระกูลช่างบันไดซาระห์กลายเป็นสินค้าส่งออกสำคัญที่สามารถสร้างรายได้หลักให้แก่ช่างทำกริชและคนในชุมชนเป็นอย่างมากในสมัยนั้นต่อมาในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ออกกฏระเบียบบ้านเมืองใหม่ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ ทางวัฒนธรรมของประชาชนชาวไทยให้ทันสมัยสอดคล้องกับชาวตะวันตกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกฏการยกเลิกพูดภาษามลายู และกฏการห้ามครอบครองอาวุธที่ส่งผลกระทบต่อชาวมันห์ จึงเป็นสาเหตุให้กริชรามันห์เริ่มสูญหายไปจากสังคมไทยตั้งแต่ในสมัยนั้น คงเหลือเพียงไม่กี่สกุลช่างที่ยังคงรักษาภูมิปัญญาการทำกริชตามแบบโบราณเอาไว้และยังคงสืบทอดอยู่จนถึงในปัจจุบัน

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีศาสตราวุธมากมาย แต่กริชก็ยังคงเป็นตำนานที่มีการเล่าขานสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน เป็นความภาคภูมิใจของลูกผู้ชายชาวมลายู ปัจจุบัน กริชเป็นของสะสมที่ได้รับความนิยม ยิ่งถ้าเป็นของเก่าก็จะมีคุณค่าสูง กริชที่มีด้ามประดับประดางดงามวิจิตรบางเล่มจึงมีราคาสูงมาก

เอกลักษณ์ทางกายภาพ และเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในงานกริชรามันห์

กริชรามันห์ มีความโดดเด่นที่รูปลักษณ์ของด้ามกริช ซึ่งมองดูผิวเผินจะมีมุกยาวแหลมคล้ายปากนกกระเต็น รูปลักษณ์ที่แท้จริงคือ ยักซ์ในตัวยาว หรือตัวหนังของขาที่เคยเข้ามามีอิทธิพลในศิลปกรรมท้องถิ่นของเมืองปัตตานีในอดีต ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบเปลี่ยนการแกะสลักด้ามจับเป็นรูปทรงอื่นๆ อีกหลายแบบเช่น หัวรูปไก่ หัวงูจาง และรูปคน ส่วนใหญ่ด้ามจับกริชนี้จะสร้างขึ้นมาจากไม้หรือกระดูกปลา เป็นงานฝีมือที่ใช้มือทำทั้งหมด ในส่วนของตัวใบกริชนั้น จะมีลักษณะโค้งเว้า เหมือนกรียวคลื่น และแหลมคม ดูสง่างามและพลิ้วไหว ให้ความรู้สึกถึงความน่าเกรงขาม ๆ กริชรามันห์มีลักษณะพิเศษเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวที่โดดเด่นงดงาม มีจิตวิญญาณของความเชื่อและ ตำนานไม่แพ้กริชของพื้นที่ใดในแหลมมลายู

กริชรามันห์ สายตระกูลช่างบันไดซาระห์ ถือได้ว่าเป็นกริชที่ได้รับการยอมรับด้วยมีลักษณะพิเศษที่โดดเด่นโดยเฉพาะ ได้รับการยอมรับในกลุ่มคนทำกริช หรือกลุ่มผู้นิยมกริชทั่วโลก เพราะเป็นกริชที่มีลักษณะโดดเด่นเป็นพิเศษกว่ากริชชนิดอื่น โดยเฉพาะใบกริชและหัวกริช เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นศิลปะรูปนกปือกา หรือนกพังกะ เป็นนกในวรรณคดีท้องถิ่น ที่มีความหมายว่า ผู้คุ้มครองเป็นนกที่มีลำตัวสีเขียว ปากยาวมีสีแดงอมเหลือง คอมีสีขาวสลับสีแดง กริชรามันห์จึงเป็นรูปนกแทบทั้งสิ้น

องค์ประกอบของกริชนั้น จุดสำคัญอยู่ที่หัวกริช หรือด้ามกริช ซึ่งต้องทำจากวัสดุต่าง ๆ เช่น ไม้เนื้อแข็ง งาช้าง เขาสัตว์ หรือหล่อด้วยโลหะ จะนิยมแกะสลักเป็นรูปหัวคน หัวสัตว์ ต่อมาเปลี่ยนเป็นรูปทรงเรขาคณิต การทำหัวกริชรามัน จะไม่ใช่แค่เพียงความสวยงาม แต่ยังมีเรื่องราวต่าง ๆ สอดแทรกอยู่ ทั้งลวดลายที่คนท้องถิ่นเรียกว่า “ดอกสิละ” ซึ่งนำมาจากกระบวนทำรำรำสิละ

“หัวกริช” ที่มีการแกะสลักเป็นรูป “หัวนกฟังกะ” และการแกะสลักลวดลายบนหัวกริชเป็นลวดลายที่คนท้องถิ่นเรียกว่า “ดอกสิละ” ซึ่งเป็นลวดลายที่ถูกถอดมาจากกระบวนทำรำรำสิละ ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมภาคใต้ ซึ่งมีลวดลายที่เล็กละเอียดอ่อนช้อย เป็นลวดลายเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งมีที่มาจากในอดีตครูกริชต้องการหาหลักการบางอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จึงได้คิดค้นดอกลายต่างๆ ขึ้น และแกะสลักลงบนหัวกริชที่ละดอก และบัญญัติไว้ว่า “หัวกริชเปรียบเสมือนคัมภีร์วิทยายุทธในการเรียนทำรำรำสิละ”

โดยสายแรกเริ่มจากทำรำรำเบื้องต้น เชื่อมโยงเส้นลายจนมาจบที่ “ดอกแทง” คือ ทำแทงกริชในตอนจบของการแสดงมีลักษณะคล้ายดอกพิกุลที่บ้านเด่นอยู่เพียงดอกเดียว ก่อนจะมีวนปลายของเส้นลายเปรียบเสมือนการรำรำใน “ทำไหว้ขอขมา” ซึ่งเป็นลวดลายขั้นสุดท้ายของการแกะสลักหัวกริช ถือเป็นส่วนที่แสดงถึงเอกลักษณ์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวมลายู ที่มีความงดงามโดดเด่นกว่ากริชทั่วไป

นอกจากลวดลายอันโดดเด่นแล้ว ความ “แข็งแกร่ง” ของตัวกริชตามตำนานกริชรามันห์สายตระกูลท่านบันไดชะระห์ที่สืบสานมาจนถึงปัจจุบัน ยังเป็นจุดเด่นอีกประการของกริชรามันห์จากตระกูลบันไดชะระห์อีกด้วย โดยมีเรื่องเล่าขานกันว่า ในการประกวดความแข็งแกร่งของกริช ซึ่งผู้เข้าประกวดจะต้องใช้กริชแทงโองंबरจุน้ำให้แตก มีเพียงกริชจากตระกูลบันไดชะระห์เท่านั้นที่สามารถแทงโองंबरได้ เนื่องจากเป็นกริชชนิดเดียวที่มีสันตรงกลางใบกริช เพราะมีสูตรการผสมเนื้อเหล็ก ที่เน้นความแข็งแกร่งเป็นพิเศษ

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะเชิงช่าง และเทคนิค หรือขั้นตอน กระบวนการในงานกริชรามันห์

การทำกริชนั้น นอกจากเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีเรื่องราว องค์ความรู้ ภูมิปัญญาเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วยแล้ว ยังมีความเชื่อว่าเป็นอาวุธมงคล สามารถจัดภยันตราย และสิ่งเลวร้ายให้ออกห่างจากเจ้าของกริชได้ เชื่อว่ากริชทุกเล่มจะมีจิตวิญญาณประจำกริชที่คอยคุ้มครอง และดูแลเจ้าของกริช

ศาสตร์และศิลป์เชิงช่างการทำกริชสายตระกูลช่างบันไดชะระห์ โดยเฉพาะการทำหัวกริช เนื่องจากการแกะสลักลวดลายบน “หัวกริชรามันห์” ได้นั้นจะต้องมีความเข้าใจในกระบวนทำรำรำสิละทั้งหมดก่อน จึงจะถ่ายทอดดอกลายทั้งหมดลงบนหัวกริชได้

สิ่งที่สะท้อนภูมิปัญญาของกริชรามันห์ สายตระกูลช่างบันไดชะระห์ ประการหนึ่งคือ ความแข็งแกร่งเป็นพิเศษ จนถึงเป็นจุดเด่นของกริชรามันห์จากตระกูลช่างบันไดชะระห์ ทั้งนี้มีเรื่องเล่าขานกันว่า ในการประกวดความแข็งแกร่งของกริช ซึ่งผู้เข้าแข่งขันจะต้องใช้กริชแทงโองंबरจุน้ำให้แตกนั้น มีเพียงกริชจากตระกูลบันไดชะระห์ เท่านั้น ที่สามารถแทงทะลุโองंबरได้

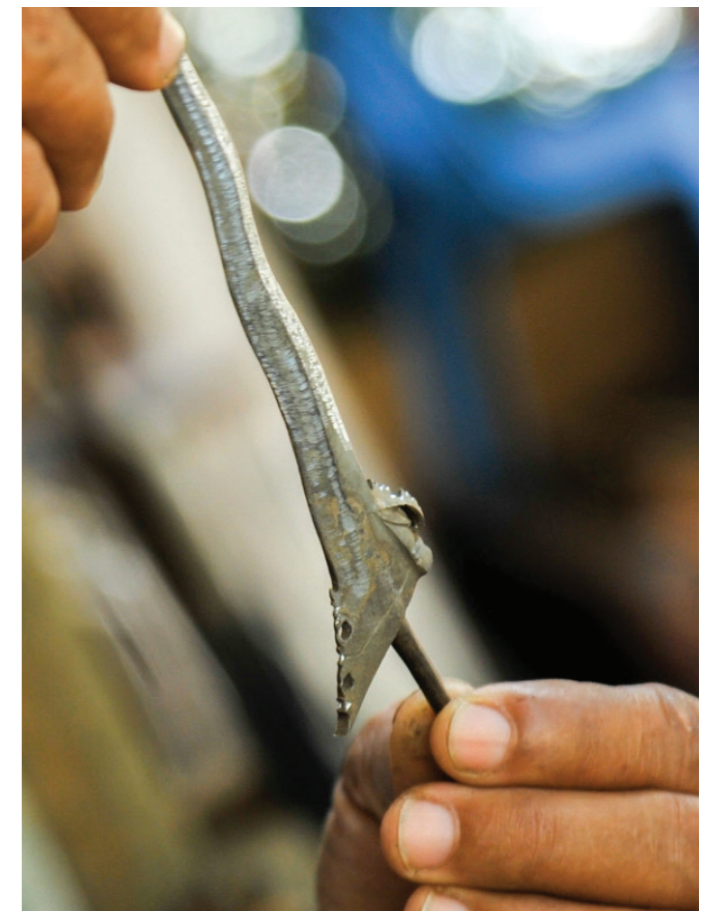
นอกจากนี้ยังมีหลักจรรยาบรรณของช่างกริชรามันท์ ที่ได้มีข้อกำหนดเรื่องคุณสมบัติเฉพาะตัวในการเป็นช่างทำกริช รามันท์ และต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของช่างทำกริช อย่างเคร่งครัด จรรยาบรรณช่างกริชมิได้เป็นเพียงแค่หลักในการปฏิบัติตนเท่านั้น หากยังหมายถึงหลักปรัชญาที่แฝงไว้เป็นเสมือน 'หางเสือ' ที่จะคอยกำหนดทิศทาง การดำรงชีวิตของช่างทำกริช อันเป็นกฎที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ยุคโบราณ

ขั้นตอนการทำกริชรามันท์สายตระกูลช่างบันไดซาระห์ สร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบทางวัฒนธรรมการทำกริชแบบดั้งเดิม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การทำใบมีด การทำหัวกริช และการทำฝักกริช โดยมีขั้นตอนการทำดังนี้

การทำใบมีด

- นำเหล็กกล้า และเหล็กแหลมมาเผาไฟด้วยความร้อนสูง เพื่อนำมาตีทำเป็นใบมีด
- เหล็กกล้าให้เป็นใบมีดที่มีลักษณะเรียว และคด โดยต้องตีให้บริเวณส่วนโคนกว้างกว่าบริเวณปลายมีด
- เมื่อได้รูปทรงใบมีดที่ต้องการแล้ว จึงใช้กรดกัดตัวใบมีดเพื่อให้เกิดลวดลายบนเนื้อเหล็กที่สวยงามตามธรรมชาติ

การทำหัวกริช

- เตรียมไม้ตามขนาดของกริชมาตัดแต่งให้เป็นรูปหัวกริช โดยใช้ไม้ที่หาได้ในท้องถิ่น หัวกริชนิยมใช้ไม้ตาลดำ ไม้แก้ว ไม้มะเกลือ ไม้มะม่วง
- ใช้ตะไบบุงมาขัดให้เป็นรูปทรงหัวกริช แล้วจึงใช้สิ่วและเครื่องมือแกะสลักมาแกะสลักลายบนหัวกริช “ดอกสลิละ” ซึ่งเป็นลวดลายของกระบวนทำรำกริช ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิม

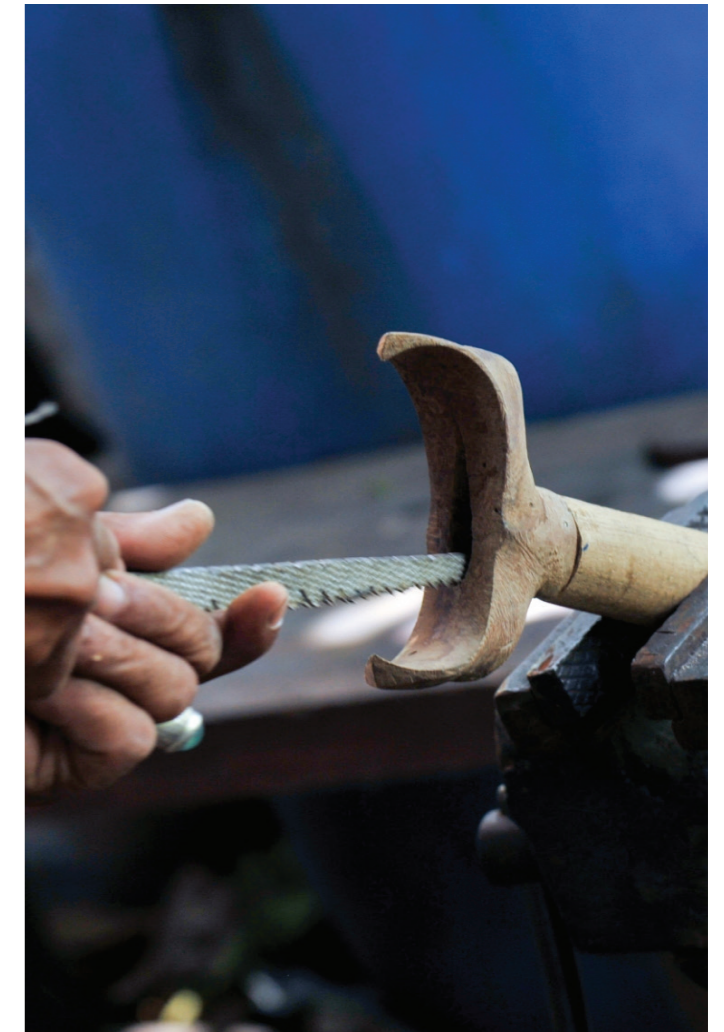
การทำฝักกริช

- เตรียมไม้ให้ได้ขนาดตามความยาวของใบมีดที่ตีไว้ นำมาตัดแต่งจนเป็นทรงของฝักกริช เรียกว่า “ฝักดาหยง” ซึ่งเป็นฝักลักษณะเฉพาะของกริชราชนันท์นิยมใช้ไม้มะม่วง และไม้มะเกลือ
- นำฝักกริชที่ตกแต่งแล้วมาเจาะรูตรงกลางฝัก ให้เกิดเป็นช่องที่สามารถใส่ใบมีดได้ โดยต้องกะขนาดให้พอดีกับใบมีด

- ใช้ตะไบบึงตกแต่งให้ผิวไม้เรียบเนียนสวยงาม
- การประกอบฝัก นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก หากช่างไม่รู้จักเทคนิคในการทำให้เนื้อไม้ประกอบเข้าด้วยกันโดยไม่ให้เห็นรอยต่อ จะทำให้ฝักไม่เรียบเนียน ช่างที่มีประสบการณ์จะต้องตกแต่งปากเข้าของปีกฝักให้เข้าบริเวณด้านในและจะทำการขุดเนื้อไม้บริเวณโคนของเดือยตัวฝักให้มีลักษณะลึกเฉียง เมื่อนำมาประกอบเข้าด้วยกันเนื้อไม้จะสนิทเข้ากันได้พอดี

สิ่งสำคัญในการทำกริชที่มีคุณภาพต้องเริ่มจากการคัดสรรเนื้อเหล็กที่ดี นำเหล็กมาตี การเผา ควบคุมรายละเอียดโดยช่างฝีมือที่มีประสบการณ์จนถึงกระบวนการขั้นสุดท้าย จึงจะสามารถสร้างสรรค์กริชได้ออกมาอย่างละเอียด ประณีต งดงาม

ครูตีพะลี อะตะบู
ครูศิลป์ของแผ่นดิน ประจำปี 2562

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา ของงานกริชรามันห์

แม้ว่า กริชรามันห์ จะเป็นสัญลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ในอดีตเคยแพร่หลายในภาคใต้ และความนิยมการใช้กริชในฐานะอาวุธประจำกาย เครื่องประดับ และใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมตามวิถีมุสลิมกลับค่อยๆ หายไป ช่างทำกริชจำนวนมากไม่น้อยต้องจำใจล้มเลิกอาชีพที่ตนรัก กริช กำลังเข้าสู่งานหัตถกรรมที่ใกล้สูญหาย หายาก มีพ่อค้าชาวต่างชาติเข้ามากว้านซื้อกริชจากคนในพื้นที่จำนวนมาก นานวันเข้ากริชโบราณที่มีมาแต่โบราณกาล ก็ยิ่งหายาก และเมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ ในอนาคต หากไม่มีช่างผู้สืบสานการทำกริชอยู่ในพื้นที่ กริชรามันห์ อาจจะหลงเหลือแค่เพียงชื่อที่เคยเป็นตำนานได้ในไม่ช้า

ครอบครัว “อะตะบู” โดยครูตีพะลี อะตะบู และลูกชาย ชูลฟาการ์ อะตะบู เป็นหนึ่งในครอบครัวช่างทำกริชรามันห์ ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นยอดฝีมือในการทำกริชคนหนึ่งในจังหวัดยะลา ที่ยังคงอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการทำกริชรามันห์ ที่ตำบลตะล๊ะะหลอ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ได้เห็นถึงคุณค่าความสำคัญ การทำ “กริชรามันห์” อย่างจริงจัง เนื่องจากในช่วงนั้นได้เห็นชาวมาเลเซียเข้ามากว้านซื้อกริชในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่คนในพื้นที่กลับไม่เห็นคุณค่าของกริชในท้องถิ่นตน ที่นับเป็นของโบราณที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน จึงเกิดแนวคิดที่จะอนุรักษ์ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานนี้ เพื่อไม่ให้งานกริชสูญหายไปจากพื้นถิ่นภาคใต้ และเพื่อให้คนรุ่นหลังๆ ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของ “กริช” อีกครั้ง นับเป็นจุดเริ่มต้นการสืบสานการทำกริชของช่างทำกริช อย่างครูตีพะลี อย่างจริงจัง มาจนถึงปัจจุบัน

นี่คือความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะอนุรักษ์ และรื้อฟื้นศาสตร์แห่งการทำ “กริชรามันห์” ของครูตีพะลี เพื่อสืบทอดกับรุ่นลูกหลานเด็กและเยาวชนในพื้นที่เพื่อจะได้ไม่ให้เป็น ศาสตร์ราจร ในวัฒนธรรมของความเป็นชาวมุสลิมสูญหาย และด้วยประสบการณ์ในการทำกริช มากกว่า 30 ปี จึงเป็นแกนนำในการจัดตั้ง ศูนย์ศึกษาหัตถศิลป์ ตะล๊ะะหลอ และได้หาแนวทางที่จะพัฒนาระดับฝีมือของสมาชิก พร้อมทั้งหาแนวทางในการอนุรักษ์สืบทอดสู่กลุ่มคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ภูมิปัญญาการทำกริชรามันห์คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอรามัน สืบต่อไป ซึ่งก็ทำให้สมาชิกมีทักษะเพิ่มขึ้น สามารถผลิตชิ้นงาน อันละเอียดประณีต สวยงาม ส่วนสมาชิกใหม่ที่เป็นกลุ่มเยาวชนก็มีความภาคภูมิใจในการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถศิลป์พื้นบ้าน ทำให้มีความมุ่งมั่นเรียนรู้จนสามารถทำกริชได้ทั้งในระดับการทำกริชที่ระลึก และกริชเพื่อการอนุรักษ์ จึงนับได้ว่า นายตีพะลี เป็นหนึ่งในช่างทำกริช ที่สำคัญที่เหลืออยู่น้อยราย ในการสืบทอด งานศิลปะหัตถกรรมที่มีคุณค่า และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้คงอยู่คู่แผ่นดินได้มาจนถึงทุกวันนี้

“ผมภาคภูมิใจที่มีส่วนสำคัญในการสืบสานอัตลักษณ์คนชายแดนใต้ อันทรงคุณค่าแก่คนรุ่นใหม่ เพราะ “กริชรามันห์” มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อและวัฒนธรรม เมื่อเราได้รับรู้ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาจะทำให้การมองกริชอย่างมีคุณค่า เกิดความซาบซึ้งถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานกว่า 200 ปี ”

ซูลฟาการ์ อะตะบู
ทายาทช่างศิลปหัตถกรรม ประจำปี 2559

การถ่ายทอดส่งต่อภูมิปัญญาเพื่ออนุรักษ์สืบสาน
และพัฒนาสร้างสรรค์ต่อยอดงานกริชรามันห์

กริชรามันห์ คือ รากเหง้าและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สะท้อน สังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครอง การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ ครุฑพิฆะลี จึงต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนคนรุ่นหลัง โดยเฉพาะในวันนี้ ช่างรุ่นลูกอย่าง ซูล ฟาการ์ ลูกชายที่รักและห่วงแหนมรดกภูมิปัญญาของตน ยังคงอนุรักษ์ สืบสานศิลปะ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีการทำกริช เคียงข้างผู้เป็นพ่อ เป็นความภาคภูมิใจเพราะนอกจากมองว่าเป็น สิ่งสำคัญในด้านการสืบต่อทางศิลปะและวัฒนธรรมล้ำค่าให้คงอยู่ แล้ว ยังทำให้คนรุ่นหลังเกิดความรู้ ความเข้าใจ และซาบซึ้ง ถึง รากเหง้าทางประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดการสืบทอดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความภูมิใจในคุณค่าของกริชรามันห์แก่ผู้ที่ สนใจเรียนรู้เรื่องกริชรามันห์ต่อไป

นี่คือความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะอนุรักษ์ และรื้อฟื้น ศาสตร์แห่งการทำ “กริชรามันห์” ของครอบครัว “อะตะบู” โดยครุฑ พิฆะลี อะตะบู และลูกชาย เพื่อสืบทอดส่งต่อให้กับรุ่นลูก รุ่นหลาน เด็กและเยาวชนในพื้นที่เพื่อจะได้ไม่ทำให้ ศาสตร์ราฐ ในวัฒนธรรม ของความเป็นชาวมุสลิมสูญหาย และด้วยประสบการณ์ในการทำ กริช มากกว่า 30 ปี จึงเป็นแกนนำในการจัดตั้ง ศูนย์ศึกษาหัตถ ศิลปะตะโล๊ะหลอ และได้หาแนวทางที่จะพัฒนาระดับฝีมือของ สมาชิก

พร้อมทั้งหาแนวทางในการอนุรักษ์สืบทอดสู่กลุ่มคนรุ่น ใหม่ เพื่อให้ภูมิปัญญาการทำกริชรามันห์คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของ อำเภอรามันสืบต่อไป ซึ่งก็ทำให้สมาชิกมีทักษะเพิ่มขึ้น สามารถ ผลิตชิ้นงาน อันละเอียดประณีต สวยงาม ส่วนสมาชิกใหม่ที่เป็นกลุ่ม เยาวชนที่มีความภาคภูมิใจในการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถศิลป์ พื้นบ้าน ทำให้มีความมุ่งมั่นเรียนรู้จนสามารถทำกริชได้ทั้งในระดับ การทำกริชที่ระลึก และกริชเพื่อการอนุรักษ์ จึงนับได้ว่า นายตีพะลี เป็นหนึ่งในช่างทำกริช ที่สำคัญที่เหลืออยู่น้อยราย ในการสืบทอด งานศิลปะหัตถกรรมที่มีคุณค่า และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้ คงอยู่คู่แผ่นดินได้มาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันมีการเปิดสอนให้ความรู้เยาวชน ให้รู้จักรักษา ในศาสตร์ของวัฒนธรรมแขนงนี้ ตั้งแต่ การผสมเนื้อเหล็ก การ ตีเหล็ก จนไปถึงเน้นปลุกฝังรากฐานตั้งแต่ทฤษฎีการทำกริช จรรยาบรรณของช่างทำกริช ประวัติศาสตร์การแบ่งยุคสมัยการทำ กริช โครงสร้างของกริช ตลอดจนจนถึงเรื่องดอก ลาย เพื่อให้ จำแนกดอกลายที่นำมาสลักบนหัวกริช ทั้งดอกลายแบบโบราณ หรือลวดลายใหม่ที่มีการประยุกต์ผสมผสานโดยนำเอาลายเปอร์เซีย ลายอาหรับ ลายจีน ลายฝรั่ง มาผสมผสานเข้าด้วยกัน รวมทั้ง ลาย บาหลี ลายชวา ลายไทย เป็นต้น เพื่อให้เด็กนักเรียนในพื้นที่ได้ มีความรู้ตั้งแต่รากฐานการทำกริชให้สมบูรณ์ที่สุด

“ผมภาคภูมิใจที่มีส่วนสำคัญในการสืบสานอัตลักษณ์คนชายแดนใต้ อันทรงคุณค่าแก่คนรุ่นใหม่ เพราะ “กริชรามันห์” มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อและวัฒนธรรม เมื่อเราได้รับรู้ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาจะทำให้การมองกริชอย่างมีคุณค่า เกิดความซาบซึ้งถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมาอย่างยาวนานกว่า 200 ปี ”

ครูตีพะลี อะตะบู

ครูศิลป์ของแผ่นดิน ประจำปี 2562

ซูลฟาการ์ อะตะบู

ทายาทช่างศิลปหัตถกรรม ประจำปี 2559

**ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ
ระหว่างประเทศ**
(องค์การมหาชน)

